

สรุปผลการวิจัย และ ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ เพื่อทราบถึงกระบวนการตัดสินใจในการคัดเลือกข่าวของสถานีโทรทัศน์ไอทีวี ภายในสภาพล้อมขององค์กรที่มีลักษณะเฉพาะตัวได้อย่างไร ในสถานการณ์ข่าวที่เกิดขึ้นไม่เหมือนกัน และ พวกเขามีกระบวนการในการทำงานอย่างไร โดยมีปัญหานำวิจัยในการศึกษาว่า กระบวนการตัดสินใจในการคัดเลือกข่าวในแต่ละขั้นตอนเป็นอย่างไรบ้าง และ เข้าใจปัจจัยในแต่ละขั้นตอนในการเลือกข่าวของสถานีฯเป็นอย่างไร

สำหรับระเบียบวิจัยที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ก็คือ การวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้การสัมภาษณ์เจาะลึกและการเข้าไปสังเกตอย่างมีส่วนร่วม

สรุปผลการวิจัยดังนี้

1. กระบวนการคัดเลือกข่าว

1.1 กระบวนการคัดเลือกข่าวในช่วงที่มีการแข่งขันกีฬาโอลิมปิก

ในช่วงที่มีการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกทางสถานีได้วางแผนเตรียมการนำเสนอข่าวไว้ล่วงหน้าก่อนที่จะเดินทางไปรายงานข่าว เนื่องจากเหตุการณ์แข่งขันกีฬาโอลิมปิกเป็นเหตุการณ์ระดับโลกที่มีประชาชนให้ความสนใจเป็นจำนวนมาก และเป็นปัจจัยโดยตรงที่ทำให้ทางสถานีฯส่งทีมข่าวไปรายงานผลการแข่งขัน ส่วนปัจจัยเสริมที่เข้ามามีอิทธิพลในการตัดสินใจคัดเลือกข่าว คือ การได้เหรียญทองของนักกีฬาเป็นปัจจัยทำให้ข่าวกีฬาได้รับการเลื่อนฐานะมาอยู่ในข่าวเบรกทั่วไปในการนำเสนอข่าวในแต่ละภาคข่าว ส่งผลให้พื้นที่เวลาข่าวในเบรกทั่วไปถูกกินเวลาโดยข่าวโอลิมปิก และบรรณาธิการข่าวใช้การตัดสินใจ 2 แบบ คือ การตัดสินใจแบบ Problem solving และ การตัดสินใจแบบ disjointed Incremental ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ข่าวที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน

1.2 กระบวนการคัดเลือกข่าวในช่วงที่มีเหตุการณ์การเลือกตั้งผู้ว่าฯ กทม. 47

สถานีฯได้มีการวางแผนในการทำข่าวเลือกตั้งอย่างเป็นระบบ โดยมีประชุมแบ่งงานให้แต่ละหน่วยงานไปรับผิดชอบ และยังได้รับการสนับสนุนด้านเครื่องมือในการรายงานผลคะแนน

ของผู้สมัครผู้ว่าฯ กทม. ในแต่ละคนซึ่งทาง AIS เป็นผู้รับผิดชอบจัดหาโทรศัพท์เคลื่อนที่มาให้ใช้เป็นเครื่องมือในการรายงานผลคะแนน ซึ่งก็เป็นผลมาจากการที่ สถานีโทรทัศน์ไอทีวีเป็นบริษัทในเครือของ ซินคอปเปอร์เรชั่น และ AIS ก็เป็นบริษัทในเครือของ ซินคอปเปอร์เรชั่น เช่นกัน ทำให้เป็นการเอื้อกันในทางธุรกิจสื่อสาร

กระบวนการในการทำงานในช่วงที่กระแสข่าวของการเลือกตั้งผู้ว่าฯ กทม. เป็นการทำงานร่วมกันของสถานีโทรทัศน์ไอทีวี และพันธมิตรเลือกตั้งประกอบด้วย หนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ โพสต์ทูเดย์ , จีจีนิวส์ FM 96.5 และ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ร่วมรายงานเกาะติดข่าวการเลือกตั้ง และรายงานผลการเลือกตั้งผู้ว่าฯ กทม. โดยมีออกอากาศทั้งในสื่อโทรทัศน์(ITV)และสื่อวิทยุ (GG NEWS) จากปรากฏการณ์ดังกล่าวทำให้การรวมตัวของสื่อเพื่อแบ่งผลประโยชน์ของรายได้ในการนำเสนอข่าว

กระบวนการตัดสินใจคัดเลือกข่าวในขณะนั้นแบ่งการตัดสินใจออกเป็น 2 ส่วน โดยส่วนแรกเป็นการตัดสินใจขั้นนโยบายในการนำเสนอข่าวว่าจะมีการรายงานข่าวให้มีความครอบคลุมคลุมมากเพียง และ มีการวางแผนในการนำเสนออย่างไร ในช่วงระยะเวลาในการนำเสนอข่าวการเลือกตั้งผู้ว่าฯ กทม. และ ส่วนที่ 2 เป็นการตัดสินใจขั้นปฏิบัติงานโดยจะให้อำนาจในการตัดสินใจในเรื่องของเนื้อหาในการนำเสนอข่าวกับ ฝ่ายข่าวเป็นคนจัดการในการเลือกรื่อง , บุคคล และ วิธีการนำเสนอที่น่าสนใจ โดยสามารถตัดสินใจบริหารจัดการได้ในฝ่าย และ บรรณาธิการข่าวใช้การตัดสินใจ 2 แบบ คือ การตัดสินใจแบบ Problem solving และ การตัดสินใจแบบ disjointed Incremental ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ข่าวที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน

1.3 กระบวนการคัดเลือกข่าวในสภาวะปกติ

กระบวนการคัดเลือกข่าวในสภาวะปกติ เป็นการทำงานโดยบรรณาธิการข่าวโต๊ะข่าวต่างๆ และ ผู้สื่อข่าวร่วมกันในขั้นตอนของการเลือกข่าว และ เขียนข่าว ขณะที่ในส่วนของการตัดสินใจคัดเลือกข่าวมาออกอากาศจะขึ้นอยู่กับ โปรแกรมไดเรกเตอร์(Program Director) ของรายการข่าวผ่านทางการประชุมข่าว (Brain Storm) ใน 3 ช่วงเวลา ได้แก่ การประชุมข่าวในช่วงเช้า , การประชุมข่าวในช่วงบ่าย และ การประชุมข่าวในช่วงเย็น ผู้วิจัยพบว่า โปรแกรมไดเรกเตอร์ (Program Director) ของข่าวในแต่ละช่วงทั้ง 4 คน พบว่า มีการตัดสินใจที่แตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับเป้าหมายของกลุ่มคนดูในแต่ละช่วง และ ปัจจัยภูมิหลังของโปรแกรมไดเรกเตอร์ (Program

Director) ของข่าวในแต่ละคน ที่แตกต่างกันทั้งอายุ , เพศ , ประสบการณ์ในการทำงาน ส่วนในการจัดเรียงข่าวนั้นจะเป็นหน้าที่ของบรรณาธิการข่าวประจำวัน ซึ่งจากการสังเกตในห้องสตูดิโอออกอากาศข่าว เพื่อศึกษาการตัดสินใจในการคัดเลือก หรือ ตัดสินใจครั้งสุดท้ายว่าจะเลือกข่าวใด และ จะยกข่าวใดทิ้ง ผู้วิจัยพบว่าบรรณาธิการข่าวประจำทั้ง 8 คนมีการตัดสินใจที่แตกต่างกันตามทัศนคติที่เป็นลักษณะเฉพาะของตนเอง

ปัจจัยในเรื่องผลการกระทบจากข่าวอื่นๆ ก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการตัดสินใจคัดเลือกข่าวในสภาวะปกติ เช่นในกรณีในวันใดข่าวประเภทอื่นๆมีมากและเป็นข่าวที่ยกไม่ได้ จึงเป็นที่ต้องออกอากาศในวันนั้น เช่น ข่าวพระราชสำนัก ข่าวเรื่องอื่นๆก็อาจจะต้องถูกกินเวลาเข้ามาทำให้บรรณาธิการข่าวประจำวันต้องตัดสินใจยกข่าวที่ประเด็นอ่อนที่สุดหรือมีความคืบหน้าของข่าวนั้นน้อยสุดทิ้งไปเพื่อรักษาเวลาในการออกอากาศ รวมทั้งการผู้สื่อข่าวหรือบรรณาธิการโต๊ะข่าวอื่นๆไม่รักษาเวลาในการออกอากาศข่าวได้มีการแบ่งไว้ให้ในแต่ละข่าวแล้ว เข้ามาทำให้บรรณาธิการข่าวประจำวันต้องตัดสินใจยกข่าวที่ประเด็นอ่อนที่สุดหรือมีความคืบหน้าของข่าวนั้นน้อยสุดทิ้งไปเพื่อรักษาเวลาในการออกอากาศ

แต่ถ้าในวันใดข่าวทั้งหมดในวันนั้นมีไม่มากนัก หรือ ที่เรียกกันว่า “ข่าวหลวม” ซึ่งมักตะเกิดขึ้นในวันหยุด เช่น วันเสาร์ – อาทิตย์ หรือ วันหยุดนักขัตฤกษ์ ที่แหล่งข่าวราชการปิดทำการ ทำให้นักข่าวสายอื่นๆหาข่าวได้น้อย ในลักษณะเช่นนี้ข่าวภูมิภาคจะมีความสำคัญขึ้นมาในสายตาของบรรณาธิการข่าวประจำวันที่ต้องการหาข่าวมาเติมไม่ให้ข่าวหลวม ข่าวภูมิภาคก็จะได้เวลาในการออกอากาศเป็นส่วนใหญ่ไม่เหมือนกับวันธรรมดาที่มีข่าวมาก และ บรรณาธิการข่าวใช้การตัดสินใจ 2 แบบ คือ การตัดสินใจแบบ Problem solving และ การตัดสินใจแบบ disjointed Incremental ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ข่าวที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน

2. ปัจจัยที่มีผลต่อการคัดเลือกข่าว

2.1 ปัจจัยที่มีผลต่อการคัดเลือกข่าวในช่วงที่มีเหตุการณ์การแข่งขันกีฬาโอลิมปิก

ในช่วงที่มีการแข่งขันกีฬาโอลิมปิก ได้มีการตัดสินใจเลือกข่าวไว้ล่วงหน้าแล้วเนื่องจากข่าวโอลิมปิกเป็นข่าวที่เป็นเหตุการณ์ระดับโลก โดยเฉพาะวันที่มีนักกีฬาของไทยลงทำการแข่งขันยิ่งทำให้ข่าวโอลิมปิกเข้าไปแย่งพื้นที่เวลาในการนำเสนอข่าวในข่าวภาคต่างๆ ในช่วงของการประชุมข่าวช่วงต่างๆ จะให้ความสำคัญและน้ำหนักในการนำเสนอข่าวโอลิมปิกเป็นพิเศษ โดยมี

การเพิ่มเวลาให้กับช่วงของข่าวกีฬาและมากเป็นพิเศษในวันที่นักกีฬาของไทยมีความหวังในการลุ้นเหรียญรางวัล และ ส่งทีมข่าวรายงานสดนอกสถานที่ (Out door Broadcasting) ไปรายงานบรรยากาศการเชียร์ที่บ้านเกิดของนักกีฬา และ ทันทีที่นักกีฬากำลังจะคว้าเหรียญรางวัลใดรางวัลหนึ่งได้ได้มีการวางแผนให้อ่านาจอัดขนาดแก่บรรณาธิการข่าวประจำวันสามารถแทรก การถ่ายทอดการแข่งขันได้ทันที และ บรรยากาศในการเชียร์ในรูปแบบของข่าวด่วน ทั้งนี้เพื่อการแข่งขันในเชิงธุรกิจข่าวสารของสถานีฯ เพราะการที่ทางสถานีฯ เข้าข่าวด่วนทุกครั้งจะมีรายได้จากผู้สนับสนุน

จะเห็นได้ว่าในช่วงที่มีการแข่งขันสถานีโทรทัศน์ไอทีวีได้ร่วมทำการถ่ายทอดสดการแข่งขันกีฬาโอลิมปิก ซึ่งวันใดที่ทางสถานีฯ เป็นแม่ข่ายในการถ่ายทอดสดการแข่งขัน จะส่งผลให้รายการที่อยู่ในช่วงเวลาดังกล่าวจะต้องเลื่อนเวลาในการออกอากาศหรืองดออกอากาศไปชั่วคราวโดยปริยาย โดยเฉพาะถ้าเวลาการถ่ายทอดสดตรงกับเวลาในการออกอากาศข่าว

นอกจากจะส่งผลกระทบต่อรายการอื่นๆแล้วในช่วงที่มีการแข่งขันกีฬาโอลิมปิก ยังส่งผลกระทบต่อกระบวนการคัดเลือกข่าวอื่นๆเพื่อออกอากาศอีกด้วย ที่เห็นได้ชัดที่สุดคือ ถ้าวันไหนที่มีนักกีฬาของไทยลงทำการแข่งขันหรือมีโอกาสสูงในการคว้าเหรียญรางวัลได้รางวัลหนึ่ง นำในการออกข่าวในวันนั้นส่วนใหญ่มักจะถูกเทน้ำหนักไปให้กับข่าวโอลิมปิก ซึ่งผลให้พื้นที่การแข่งชิงข่าวของข้างอื่นที่จะสอดแทรกเข้ามาน้อยลงไป

2.2 ปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการคัดเลือกข่าวในช่วงที่มีเหตุการณ์เลือกตั้งผู้ว่าฯ กทม. 47

1. ปัจจัยเรื่องนโยบายของสถานีที่ต้องการเป็นสถานีข่าวการรายงานข่าวการเลือกตั้งผู้ว่าฯ กทม. 47 เพื่อแข่งขันในธุรกิจวงการข่าวสาร
2. ปัจจัยเรื่องความสมดุล หรือความเป็นกลางในการนำเสนอ ซึ่งเป็นนโยบายหลักของทางสถานีในการทำข่าวเลือกตั้งในครั้งนี้
3. ปัจจัยเรื่องนโยบายของผู้สมัครฯแต่ละคนที่จะประกาศในการหาเสียงในช่วงเลือกตั้ง รวมทั้งเกียรติยศชื่อเสียงของผู้สมัครในแต่ละคนอีกด้วย

4. ปัจจัยเรื่องกิจกรรมของผู้สมัครแต่ละคนที่จะมีกลวิธีในการเรียกคะแนนเสียงของแต่ละคน ในช่วงของการเลือกตั้งผู้ว่าฯ กทม. 47
5. ปัจจัยแทรกของการจัดพิธีต้อนรับนักกีฬาที่ทางสถานีให้ความสำคัญทำให้ช่วงการเลือกตั้งถูกเบียดเวลาในการออกอากาศข่าว

นโยบายในการจัดเรียงลำดับการเสนอข่าวของสถานีโทรทัศน์ไอทีวี ผู้วิจัยพบว่าในช่วงของข่าวภาคเช้า , ข่าวภาคเที่ยงมีการจัดเรียงแบบปกติ ตามความสำคัญของข่าว แต่ในช่วงของข่าวภาคค่ำ เวลา 18.00 น. มีการแบ่งข่าวออกเป็น 2 ช่วงเวลา ได้แก่

1. ช่วงเวลา 18.00 – 18.15 น. ลักษณะของข่าวในช่วงข่าวนี้จะเป็นประเภทข่าวเบา ได้แก่ ข่าวชาวบ้าน หรือ ข่าวภูมิภาค , ข่าวพยากรณ์อากาศ และ ข่าวบันเทิง

2. ช่วงเวลา 18.16 – 19.30 น. ลักษณะของข่าวในช่วงนี้จะเป็นประเภทของข่าวหนัก ได้แก่ ข่าวการเมือง , ข่าวเศรษฐกิจ , ข่าวสังคม , ข่าวอาชญากรรม เป็นต้น

และผู้วิจัยยังพบอีกว่าปัจจัยที่ทำให้มีการแบ่งรายการข่าวของเป็น 2 ช่วงนี้ มีปัจจัยมาจากนโยบายในการนำเสนอข่าวที่มีความเชื่อจากผลการวิจัยที่ทางสถานีจัดทำขึ้นมาว่าในช่วงเวลาประมาณ 18.00 – 18.15 น. เป็นช่วงเวลาที่คนทำงานส่วนใหญ่ยังไม่ถึงบ้านรวมทั้งคนที่บริโภคข่าวในช่วงเวลานี้เป็นกลุ่มคนต่างจังหวัด ซึ่งทำให้นโยบายในการนำเสนอข่าวออกมาเป็นเช่นนี้

จากการสังเกตยังพบอีกว่า หลังจากที่สิ้นสุดอิทธิพลของเหตุการณ์ข่าวใหญ่ๆที่สำคัญเกิดขึ้นมาตลอดทั้งวันและมีอิทธิพลแล้ว กระบวนการทำงานข่าวจะมีอยู่ 4 ลักษณะ คือ

1. ลักษณะแรกจะเป็นข่าวที่แจ้งให้ทราบล่วงหน้า “Routine” เป็นข่าวที่แหล่งข่าวแจ้งมา ซึ่งปรากฏอยู่ในหมายเหตุข่าวโดยเป็นข่าวเกี่ยวกับวาระงานของรัฐบาล , หน่วยงานของรัฐ และเอกชน
2. ลักษณะที่สองจะเป็นอยู่ที่อยู่ในกระแส เป็นข่าวตามเหตุการณ์ที่สำคัญๆในสายตาของบรรณาธิการข่าวของโต๊ะข่าว หรือ ผู้สื่อข่าว ข่าวแบบนี้เป็นข่าวที่ไม่

มีในหมายข่าวกำหนดการ ทีมข่าวต้องไปติดตามแหล่งข่าว และ หาโอกาสทำข่าวที่ต้องการให้ได้เอง

3. ข่าวลักษณะที่สามจะเป็นการทำข่าวเดี่ยว (Exclusive) เป็นข่าวที่ทางบรรณาธิการข่าวหรือนักข่าวจัดวาระขึ้นมาเอง ข่าวแบบนี้ส่วนให้เป็นข่าวประเภทสืบสวนสอบสวนเปิดการทุจริตของหน่วยงานราชการต่างๆ หรือ เป็นเรื่องทางสถานีที่ต้องการจะสร้างสิ่งเตือนใจในสังคม โดยจะใช้ชื่อคอลัมภ์ว่า "Special Report" ซึ่งเป็นหัวใจและเป็นเอกลักษณ์ที่สำคัญในการแข่งขันการนำเสนอข่าวของสถานีโทรทัศน์ไอทีวี
4. ข่าวลักษณะที่สี่จะเป็น คอลัมภ์ประจำในช่วงข่าวภาคต่างๆ เป็นข่าวที่ทางบรรณาธิการข่าวหรือนักข่าวจัดวาระขึ้นมาเอง

จากข้อมูลทีกล่าวมาในข้างต้นทั้ง 3 เหตุการณ์ ผู้วิจัยพบว่ากระบวนการทำงานของทั้ง 3 ช่วงมีความเหมือนในกันในเรื่องของกระบวนการทำงานข่าวแต่จะแตกต่างกันในเรื่องน้ำหนักในการนำหนักในการนำเสนอข่าว โดยข่าวเลือกตั้งผู้ว่าฯ กทม. ทางสถานีฯ ให้ความสำคัญมากเป็นพิเศษในการนำเสนอข่าวจะเห็นได้จากการวางแผนอย่างเป็นระบบรวมทั้งอย่างมีส่วนร่วมกับสื่อหนังสือพิมพ์และวิทยุ เพื่อแข่งขันในธุรกิจข่าวสาร ส่วนในการแข่งขันกีฬาทางสถานีให้ความสำคัญรองลงมาเนื่องจากนักกีฬาของไทยมีความหวังในกีฬาไม่กี่ประเภท และสุดท้ายในสภาวะการที่ไม่มีเหตุการณ์ในใดที่ขึ้นมาเด่นๆ กระบวนการทำงานข่าวจะเป็นการทำงานเป็นปกติของสถานีในการจัดวาระของการนำเสนอข่าวเองให้กับผู้ชม

3. โอกาสของข่าวที่ถูกคัดเลือกนำมาออกอากาศ

จากการวิเคราะห์ในบทที่ 6 จะสามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยในการคัดเลือกข่าวเกาะติดข่าว คือ ความรวดเร็ว , ความเด่น และความกระทบกระเทือน ส่วนปัจจัยในการคัดเลือกข่าวภาคเที่ยง และข่าวภาคค่ำ เป็นปัจจัยที่คล้ายคลึงกัน คือ ความเด่น ส่วนปัจจัยในการคัดเลือกข่าวภาคดึก คือ ความกระทบกระเทือน

อย่างก็ดีจากข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามจะเห็นได้ว่า บรรณาธิการข่าวจะพิจารณาคุณสมบัติของข่าวที่เกิดขึ้นแต่ช่วงเวลา ร่วมกัน ปัจจัยภายนอกที่มีอยู่และคุณลักษณะเฉพาะตัวของกองบรรณาธิการข่าว

ข้อจำกัดของงานวิจัย

ข้อจำกัดของงานวิจัยครั้งนี้ ก็คือ การสัมภาษณ์ซ้ำในระยะยาวต่อมา บรรณารักษ์ชาวจะไม่สามารถจดจำเรื่องได้ เนื่องจากชาวในแต่ละวันที่เกิดมีเป็นจำนวนมากทำให้ไม่บรรณารักษ์ไม่สามารถรื้อฟื้นความจำในการคัดเลือกชาวได้ทั้งหมด หลังจากเหตุการณ์ได้ผ่านไปแล้ว

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยต่อไป

สำหรับงานวิจัยที่จะสานต่อในเรื่องของโครงสร้างของสื่อกับกระบวนการตัดสินใจคัดเลือกชาวของสถานีโทรทัศน์ไอทีวีนั่น ก็อาจจะทำได้โดยการศึกษาการบริหารงานในภาวะวิกฤตของสถานีโทรทัศน์ต่าง ๆ ซึ่งจะให้ภาพรวมทั้งหมดของโครงสร้างกับการสื่อสารมวลชนไทยต่อกระบวนการตัดสินใจคัดเลือกชาว

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย